

A NÁCI BIRODALOM ELŐRETÖRÉSE

ELSŐ SZAKASZ: 1939. SZEPTEMBER 1. - 1940. JÚNIUS 22.

- Előzmények: Hitler Csehország szétverése után Lengyelországot szemelte ki;
- Németország követelései: Gdansk (Danzig) visszaadása,
- Lengyel hozzájárulás a Kelet-Poroszországgal való szárazföldi összeköttetés megteremtésé;
- Nagy-Britannia és Franciaország 1939 áprilisától tárgyalások a Szovjetunióval a közös németellenes fellépés lehetőségéről - Moszkva nem bízott a Nyugatban - nyáron kudarcba fulladtak a tárgyalások;
- Lengyelország garancia- és szövetségi szerződést kötött Nagy-Britanniával (1939 április) és Franciaországgal (augusztus)
- Molotov–Ribbentrop-paktum: Moszkva 1939. augusztus 23
- Német-szovjet megnemtámadási szerződés
- Titkos záradék : Szovjet érdekszféra: Lengyelország: a Narew, Visztula és San folyók mentén osztották fel, Besszarábia, a balti államok és Finnország, Litvánia kivételével
- 1939. szept. 1. Lengyelország megtámadása
- casus belli: állítólagos lengyel támadás a gleiwitzi (Gliwice) rádióállomás ellen - a németek hajtották végre
- Danzig: a Schleswig-Holstein német hadihajó ágyútüzet nyit a városra
- több irányból támadnak; a páncélosok bekerítik az ellenséget technikailag a Wehrmacht sokkal fejlettebb
- 1939. szept. 17. a Szovjetunió megtámadja Lengyelországot
- szeptember vége: Varsó elesik, Lengyelország kapitulál , a kormány: Londonba emigrál
- Lengyel Főkormányzóság néven a német birodalomba olvasztják

Szovjet-finn háború:

- 1939 őszen a szovjet vezetés - területi igény: a SZU Leningrádhoz közeli területeket akart szerezni területcserével, a finnek nem egyeztek bele
- november 30.: Szovjetunió hadüzenet nélkül megtámadja Finnországot – kezdetben a Vörös Hadsereg kudarcot vallott
- 1939. december 14.: agresszió miatt kizárták Szovjetuniót a Népszövetségből
- 1940. március 12.: finn kormány békekötésre kényszerül
- átengedtek: 50000 km², félmillió lakosságot
- áldozatok: 200000 szovjet, 25000 finn

Balti népek szovjet bekebelezése:

- 1939 szeptember - október: Észtország, Lettország, Litvánia fenyegetése - kölcsönös segítségnyújtási megállapodást kötöttek, így szovjetek állomásoztak az országban.
- 1940 augusztus: Szovjet kötelékbe felvették a balti országokat.

Dánia és Norvégia lerohanása:

- 1940 április.: Németország megtámadta Dániát és Norvégiát,
- júniusig folytatták a norvégok a reménytelen ellenállást; király és kormánya, valamint a kereskedelmi flotta Nagy-Britanniába menekült
- Quisling-kormány

Benelux Államok és Franciaország lerohanása

- 1939. szept. 3. angol és francia hadüzenet Németországnak
- furcsa háború: az angol és francia hadüzenetet nem követték hadműveletek - 1940 áprilisáig tartott
- 1940. május 10. a hadjárat kezdete
- Hitler: azért támad Rotterdam irányába, mert a Maginot vonalat északról akarja megkerülni
- Hollandia: nem várt ellenállást tanúsít
- 1940. máj. 14. Rotterdam szétbombázása – polgári áldozatok
- május 15. Hollandia, május 28. Belgium kapitulál
- francia és brit vezérkar azt hitte, hogy minden várakozás szerint történik: Elzászt és Lotaringiát védte a Maginot-vonal, az Ardenneket pedig áttörhetetlen természeti erődnek tartották - ezét északon várták a német támadást; északra csoportosították a brit és francia erőket
- 1940. május 12.: német páncélos főerők átkeltek az Ardenneken és megindult a tengerpart (Abbeville) irányába;
- két tűz közé szorították a francia - brit erőket;
- Az ardenneki támadás sikere eldöntötte a hadjárat kimenetelét
- május 20.: német csapatok elérik a tengerpartot - bezárult a gyűrű a brit - francia - belga csapatok között;
- 1940. máj. 27-jún. 3-4. Dunkerque bombázása - az angolokat evakuálják, a bombázással párhuzamosan folyik a Dinamó hadművelet (338 ezer katona megmentése)
- 1940. jún. 10. Olasz. is megtámadja Franciaországot, de megállítják őket
- 1940. jún. 14. Párizsba bevonulnak a németek- francia kormány és főparancsnokság délre menekült;
- 1940. jún. 22. fegyverszünet a compiegne-i vasúti kocsiban (1. vhb. német fegyverszünet, 1918. nov. 11.) - Észak-Franciaország német megszállás alá került
- a meg nem szállt déli övezetekben Vichy székhellyel formailag független francia bábállam létesült Pétain vezetésével;
- a vezetők (pl. de Gaulle) É-Afrikába (Casablanca), majd Londonba menekülnek, emigráns kormányt szerveznek
- Catapulta hadműv.: brit tengerészet megsemmisítette a francia flotta fő erejét - nem kerül német kézbe
- 1940. jún. 24. fr-olasz fegyverszünet

A MÁSODIK SZAKASZ: NAGY-BRITANNIA EGYEDÜL

- 1940. május 10. Winston Churchill, náci birodalom kérlelhetetlen ellenfele alakított koalíciós kormányt
- 1940 júniusától a francia kapitulációtól 1941 júniusáig a Szovjetunió elleni támadásig egyedül maradt - Németországgal szemben;
- politikai körökben felmerült a németekkel való kiegyezés - de Churchill világosan látta, hogy Hitlerrel csak egy legyőzhetetlennek tartott Anglia folytathat érdemi tárgyalásokat - meg kell akadályozni az esetleges német partraszállást, és meg kell őrizni a tengerek feletti uralmat;
- Hitler parancsot adott az angliai partraszállás terveinek kidolgozására; kidolgozója Halder vezérkari főnök; szerinte a légifölény megszerzése a döntő
- Angliai csata – cél: a légifölény megszerzése: 1940. július- 1940. szeptember 15.

- 1940. július: a német légitámadások megindulása - károk az angol légierőben (London központját is lőtték - Churchill utasítása: Berlin bombázása - Hitler újabb parancsa: repterek helyett Londont bombázzák)
- német gépek: Messerschmitt (vadász), Junkers (bombázó)
- angol: Spitfire, Hurricane (vadász), radart és rádiót is használnak az angolok
- 1940. aug. 13. Adlertag ('a Sas napja'): a legnagyobb légitámadás Anglia ellen; Coventry lebombázása
- szeptember 15: Az angliai csata napja: a brit légierő (Royal Air Force) visszaverte a német légi támadást - 61 német gépet lőttek le, és csak 29 angol esett áldozatul -
- angliai csata mérlege: veszteség: brit légierő: 493, német: 862 repülő;
- szeptember 15.: Hitler meghatározatlan időre felfüggesztette az angliai partraszállást;
- folytatódott 42-ig a német tengeralattjáró-háború: megbénítva a szigetország és Amerika közötti hajóforgalmat;
- Rooseveltnél egyre inkább elkötelezte magát Nagy-Britannia mellett;
- 1940 szeptember: 50 kiselejtezett torpedórombolót ad Nagy-Britanniának, cserébe különböző brit tulajdonban lévő tengerészpontok 99 éves bérlete;

Háromhatalmi szerződés:

- 1940. szeptember 27.: Németország, Olaszország, Japán: minden eszközzel támogatják egymást, ha bármelyiküket újabb támadás éri. felosztották egymás között a világot, elismerik egymás érdekszféráit
- 1940-41-ben sokan csatlakoznak (pl. Magyarok.(1940. nov. 20.) , Rom. is), elismerik a határváltozásokat
- Ezzel megerősödött a Berlin-Róma-Tokió-tengely

Észak-Afrika

- 1940. augusztus 4.: Mussolini megnyitotta az afrikai frontot;
- 1940 nyara: Graziani olasz tábornok Tunéziából nyomul előre Egyiptom felé
- szeptember.: támadás Egyiptom ellen;
- a Földközi-tengeren állomásozó angol erők visszaszorítják Tunéziába
- 1941 tavasza: Erwin Rommel az Afrikakorps élén partaszáll Tunéziában - az angol hadsereget egészen Egyiptomig szorította vissza

Balkán

- 1939. ápr. 7. Olaszország elfoglalja Albániát
- 1940. okt. 1. a Wehrmacht bevonul Romániába az olajkutak védelmére
- 1940 okt. Olaszok megtámadja Görögországot, de a görögök visszaverik őket – benyomulnak Albániába
- 1941. márc. 9. Németország Bulgáriából megtámadja Görögországot
- 1941. márc. Jugoszlávia csatlakozik a háromhatalmi egyezményhez, de két nap múlva angolbarát fordulat – puccs dönti meg a németbarát kormányt
- 1941. ápr. 6. Jugoszlávia megtámadása, 1 hét alatt elfoglalják
- 1941. ápr. 10. Ante Pavelić kikiáltja az önálló Horvátországot
- 1941. ápr. 11. Magyarország bevonul a Bácskába és a Vajdaságba
- 1941. ápr. 27. a német csapatok bevonulnak Athénba (angol expedíciós csapatok támogatják a görögöket)
- 1941 májusa: az égei-tengeri szigetvilág elfoglalása

- 1941. máj. 20-jún. 1. Merkúr hadműv. - Kréta elfoglalása ejtőernyősökkel

HARMADIK SZAKASZ: 1941. JÚNIUS 22- 1942: A FORDULAT ÉVE A SZOVJETUNIÓ MEGTÁMADÁSA

- Barbarossa-hadművelet - a SZU MEGTÁMADÁSA
- okok: a SZU nem csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez
- Németo. nem akart fizetni a szovjet nyersanyagszállítmányokért
- Élettér
- Angliának nem maradna potenciális szövetségese sem
- a szovjet hadsereg gyenge volt a finn háborúban, ezért a németek úgy gondolták, könnyű lesz legyőzni + tisztogatások a Vörös Hadseregben
- az angolok és Sorge (szovjet kém Japánban) is mondták előre, de Sztálin nem hitte el a Bug folyónál megölik a szovjet határőröket
- 1941. jún. 22. a Barbarossa-hadművelet elkezdődik
- német haderő a keleti fronton három irányba indította támadását:
- északon Leningrád
- középen Moszkva
- délen Kijev
- első csapások hatás: megsemmisült a határ közelében lévő szovjet egységek
- 1941. június közepére: a német erők 300-600 kilométerre nyomultak előre
- csatlakozik a támadáshoz Olaszország, Finnország, Szlovákia, majd később Magyarország is
- szeptember: elérik Leningrádot: 1941. szeptember – 1943 nyara: Leningrád blokádja (félmillió ember halála)
- október: elérik Moszkva elővárosait;
- november 7.: a Vörös téren Sztálin részvételével megtartották a szokásos díszszemlét, ahonnan a csapatok egyenesen a város szélén húzódó frontra vonultak;
- december: Zsukov ellentámadást indít - visszavonultak 100-150 kilométert;
- 1941. szept. 20. Kijev elfoglalása
- de: intő jelek is vannak: áthidalhatatlan távolságok (utánpótlás), rossz utak
- az oroszok nem adják meg magukat – partizánmozgalmak
- A német támadás napján Churchill azonnal együttműködést ajánlott Szovjetuniónak
- 1941. július 12.: Moszkvában aláírják a kölcsönös segítségnyújtási szerződést;
- Szovjetunió 4500 harckocsit, 3000 repülőt, gépkocsikat és híradós eszközöket kapott szövetségeseitől 42-ben;